

ปัญหาทางกฎหมายการควบคุมการมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน¹

นภาพร แซ่ก๊วย²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายการควบคุมการมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมา ความหมาย แนวคิด และทฤษฎี ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจว่าการที่มีบทบัญญัติทางกฎหมายที่ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนในการครอบครองอาวุธปืนนั้นประเทศไทยได้มีการอนุญาตให้มีได้ โดยมีการกำกับดูแลบุคคลที่มีอาวุธปืนไว้ในความครอบครองให้มีแนวทางในการปฏิบัติตามกฎหมายในรูปแบบของ กฎ ประกาศ และพระราชบัญญัติ ภายใต้แนวคิดที่อาวุธปืนถือว่าเป็นอาวุธที่มีความร้ายแรงโดยสภาพ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายได้ จึงมุ่งเน้นในการคุ้มครองในด้านความเสียหายที่มีต่อชีวิตและร่างกายของบุคคลที่อาจได้รับอันตรายจากอาวุธปืน ซึ่งหากอาวุธปืนนั้นเมื่อผู้ใดได้มีไว้ในความครอบครอง และได้นำไปใช้ในวัตถุประสงค์ที่ไม่เหมาะสม การใช้อาวุธปืนนั้นย่อมส่งผลกระทบทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ก่อให้เกิดความเสียหายที่มีผลกระทบต่อร่างกายและชีวิตของผู้อื่นได้ การให้สิทธิแก่ประชาชนในการครอบครองอาวุธปืนนั้นเป็นการอนุญาตภายใต้หลักสิทธิมนุษยชนที่สำคัญในการยอมรับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิความเท่าเทียมกัน อันเป็นพื้นฐานในอิสราฟความยุติธรรม และสันติภาพของโลก เป็นการให้ความคุ้มครองและกระทำในลักษณะที่ไม่เลือกปฏิบัติ³ การที่กฎหมายให้สิทธิแก่บุคคลในการครอบครองอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนได้ ถือว่ากฎหมายได้ให้เสรีภาพแก่บุคคลในการครอบครองอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนตามความต้องการของบุคคลนั้นซึ่งมีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดขอบเขตให้สามารถกระทำได้⁴ กรณีนี้เมื่อกฎหมายให้การรับรองหรือได้รับ

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายการควบคุมการมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์สุขสมชัย สุทธิบดี และคณะกรรมการสอบ คือ ศาสตราจารย์พิเศษ ปัญญา สุทธิบดี และรองศาสตราจารย์ประเทือง ธนิยผล

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, คู่มือปฏิบัติงานอาวุธปืน พ.ศ.2548 เล่ม 1 ฉบับรวมกฎหมายอาวุธปืน, (กรุงเทพฯ: อสารักขาดินแดง กรมการปกครอง, 2548), หน้า 161-163.

⁴กระทรวงการต่างประเทศ, ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีและความยุติธรรมสำหรับเราทุกคน, (กรุงเทพฯ: กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงต่างประเทศ, 2551), หน้า 18.

⁵วรพจน์ วิสรุตพิชญ์, สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2538), หน้า 22.

การคุ้มครอง และบุคคลได้ใช้สิทธิที่จะมีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ในความครอบครอง จึงก่อให้เกิดหน้าที่ในส่วนหนึ่งของกฎหมายแก่บุคคลตามประเภทของสิทธินั้นตามมาเพื่อใช้ในการควบคุมทางกฎหมาย⁶

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าปัญหาทางกฎหมายการควบคุมการมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนยังมีความไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุมด้วยกันหลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

การศึกษาประเด็นปัญหาการควบคุมจำนวนอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 การจำกัดชนิดและจำนวนอาวุธปืนนั้น ได้ให้อำนาจแก่นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้มีอำนาจในการรักษาการมีอำนาจในการออกกฎกระทรวง อีกทั้งให้มีอำนาจในการแต่งตั้งนายทะเบียนและเจ้าหน้าที่อื่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมจำนวนอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา 6 (1) แต่การควบคุมโดยการจำกัดชนิดและจำนวนอาวุธปืนในกรณีนี้เป็นบัญญัติกฎหมายเพื่อใช้ในการควบคุมแก่กระทรวงทบวงกรมอื่น อันนอกจากของราชการทหารและตำรวจหรือหน่วยงานที่เป็นหน่วยงานราชการ หรือรัฐวิสาหกิจที่มีอาวุธปืนไว้ใช้เพื่อการป้องกันประเทศหรือรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือมีอาวุธปืนไว้ใช้ในการป้องกันและรักษาทรัพย์สินอันสำคัญของรัฐไว้แต่เพียงเท่านั้น แต่สำหรับการอนุญาตให้สำหรับบุคคลนั้นการมีใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนนั้นตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ได้กำหนดไว้เพียงต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ ในลักษณะเป็นการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐบาลแบบอำนาจดุลพินิจ ที่ไม่มีกฎหมายมาตราใดที่มีบทบัญญัติในการควบคุมจำนวนอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่อนุญาตให้กับบุคคลขออนุญาตตามเหตุผลที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นกรณี que แสดงให้เห็นว่าการควบคุมด้านจำนวนอาวุธปืนนั้นมีผลบังคับเฉพาะกับกรณีที่ใช้ในการควบคุมแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเพียงฝ่ายเดียว

ประเด็นปัญหาที่สองปัญหาการอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 การที่บุคคลจะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนได้ จะต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ตามมาตรา 7 เสียก่อน แต่ในการอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนของนายทะเบียนท้องที่ที่จะพิจารณาอนุญาตให้กับบุคคลได้นั้น บุคคลที่ยื่นคำขอจะต้องเป็นผู้ที่ไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 13 แต่ตามบทบัญญัติของกฎหมายยังคงมีความไม่ชัดเจนในเรื่องคุณสมบัติบางประการของบุคคลผู้ขอใบอนุญาตมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน เช่น ในกรณีการกำหนดอายุของบุคคลผู้ต้องห้ามไม่ให้ขอใบอนุญาตให้มีการกำหนดตัวเลขอายุที่ชัดเจน กรณีการห้ามไม่ให้ออกแก่บุคคลซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และมีถิ่นที่อยู่ประจำในท้องที่ที่บุคคลนั้นขอ

⁶หยุด แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประกายพรึก, 2535), หน้า 224.

อนุญาตน้อยกว่า 6 เดือน ไม่มีอนุมาตราใดที่กำหนดว่าบุคคลที่ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทย กรณีที่บุคคลผู้ยื่นคำขอเป็นผู้ที่กระทำความผิดตามกฎหมายอื่น เช่น การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การกระทำความผิดเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ไม่ได้มีข้อกำหนดทางกฎหมายไว้อย่างครอบคลุม กรณีการพิจารณาอนุญาตตามกฎหมายโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยทางด้านอื่น เช่น ทักษะในการใช้อาวุธปืนที่มีความปลอดภัย การเก็บอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่ได้รับอนุญาตให้มีความปลอดภัย หรือความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องจากตัวบุคคลผู้ขอรับใบอนุญาตที่จะส่งผลกระทบต่อของบุคคลอื่น

ประเด็นปัญหาที่สามปัญหาการอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัว ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 นอกจากเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่สามารถพาอาวุธปืนติดตัวได้ แต่การอนุญาตให้ในกรณีที่บุคคลที่มีสถานะบุคคลตามกฎหมายสามารถพาอาวุธปืนติดตัวไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะได้ เมื่อบุคคลผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน มีอาวุธปืนติดตัวไปได้รับอนุญาตจากผู้ที่มีอำนาจออกใบอนุญาตตามที่กล่าวมาในข้างต้นนี้ การขออนุญาตเพียง 1 ครั้ง เมื่อได้รับใบอนุญาตแล้วส่งผลให้บุคคลผู้ได้รับใบอนุญาตสามารถกระทำการมีอาวุธปืนติดตัวได้ตลอดระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันที่ออกใบอนุญาต พิจารณาจากความจำเป็นในรายกรณีที่อนุญาตให้สำหรับบุคคลสามารถใช้สิทธิทางกฎหมายได้อย่างยาวนานเพียงนั้น การอนุญาตจึงไม่สามารถพิจารณาให้มีความสอดคล้องกับความจำเป็นของบุคคลที่จะพาอาวุธปืนติดตัว แม้จะมีข้อกำหนดว่าหากผู้ได้รับใบอนุญาตแสดงตนให้เป็นที่หวาดเสียวต่อประชาชน ผู้ออกใบอนุญาตจะสั่งพักใช้ใบอนุญาตที่ออกหรือสั่งเพิกถอนเสียก็ได้ แต่ถ้าหากเป็นกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตพาอาวุธปืนติดตัวไม่ได้แสดงตนเป็นที่หวาดเสียวประกอบกับการพาอาวุธปืนติดตัวไปได้กระทำการพาอาวุธปืนติดตัวตลอดระยะเวลา 1 ปีในลักษณะที่ไม่มีเหตุจำเป็นอันสมควร ในกรณีนี้ผู้ออกใบอนุญาตจะไม่สามารถมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตการพาอาวุธปืนติดตัวได้

ประเด็นปัญหาที่สี่ปัญหาการตรวจสอบและการเพิกถอนภายหลังได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ตามมาตรา 23 เป็นการอนุญาตเพียงครั้งเดียวให้สามารถมีอยู่ตลอดระยะเวลาที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นเจ้าของอาวุธปืนนั้น เมื่อตราใบใดที่บุคคลผู้ได้รับใบอนุญาตนั้นยังคงครอบครองอาวุธปืนดังกล่าวไว้จึงไม่ต้องกระทำการขออนุญาตหรือให้เจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบอาวุธปืนที่ได้รับอนุญาตนั้นอีก หากภายหลังไม่ว่าอาวุธปืนจะมีความชำรุดจนใช้ยังไม่ได้ตามมาตรา 11 ซึ่งจะต้องทำการเปลี่ยนลักษณะของใบอนุญาตจากใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนต้องเปลี่ยนเป็นใบอนุญาตมีอาวุธปืนไว้เพื่อเก็บ นายทะเบียนท้องที่ไม่สามารถจะทราบได้เพราะเหตุไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะเรียกตรวจสอบอาวุธปืน และในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคคลที่ได้รับอนุญาตเมื่อภายหลังได้ให้อำนาจนั้นหากบุคคลผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้ที่มีความบกพร่องโดยต้องคำพิพากษาจำคุก มีความป่วยทางสุขภาพจิต หรือบกพร่องทางเงื่อนไขอื่น ๆ อันเป็นลักษณะที่ต้องห้ามในการออกใบอนุญาต

เช่น ภายหลังไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ไม่มีอาชีพและรายได้ ฯ การครอบครองอาวุธปืนนั้นบุคคลผู้ขออนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนไว้เพื่อตนเองตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย หรือเป็นการกระทำโดยมีเจตนาทุจริตในลักษณะที่ขอใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนแต่นำอาวุธปืนนั้นไปดำเนินการขายแบบผิดกฎหมาย หรือ ให้ผู้อื่นครอบครองและใช้อาวุธปืนแทนตน แต่การที่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้มีการตรวจสอบสำหรับกรณีนี้จึงทำให้นายทะเบียนท้องถิ่นที่ไม่สามารถทราบได้ กรณีนี้จึงเป็นการจำกัดอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนท้องถิ่นในการที่จะตรวจสอบหรือเพิกถอนใบอนุญาตภายหลังได้รับอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน

จากการศึกษาค้นคว้ากฎหมายการควบคุมการมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการควบคุมจำนวนอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ คือ

1.1 ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ที่มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนและเจ้าหน้าที่อื่น ให้ทำการออกกฎหมายเพิ่มเติมในการจำกัดจำนวนอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนของบุคคลผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืน

1.2 ให้กำหนดกรอบทางกฎหมายให้ชัดเจนเกี่ยวกับจำนวนอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่สามารถอนุญาตให้ได้สำหรับบุคคล เพื่อให้สอดคล้องกับการขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย อันได้แก่ เพื่อการป้องกันตัวหรือทรัพย์สิน เพื่อการกีฬา เพื่อการยิงสัตว์ และกำหนดจำนวนอาวุธปืนที่อนุญาตให้มีไว้เพื่อเก็บ โดยทั้งนี้ให้พิจารณาจากความจำเป็นตามเหตุในการขออนุญาตประกอบ

ผู้ศึกษาเห็นควรมีการบัญญัติเพิ่มเติมกฎหมายพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ตามบทบัญญัติกฎหมายมาตรา 6 ให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติทางกฎหมายในมาตรา 6 ที่ควรมีการเพิ่มอนุมาตรา 5 เป็น “(5) จำกัดจำนวนอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนของบุคคลผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน” และให้เพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายมาตรา 9 เป็น “ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืน ให้ออกแก่บุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (1) สำหรับใช้ในการป้องกันตัวหรือทรัพย์สิน ให้มีและใช้อาวุธปืนจำนวน 1 กระบอก และเครื่องกระสุนปืนจำนวน 50 นัด
- (2) สำหรับในการกีฬา ให้มีและใช้อาวุธปืนจำนวน 2 กระบอกต่อโครงการยิงปืน
- (3) สำหรับการยิงสัตว์ ให้มีและใช้อาวุธปืนจำนวน 1 กระบอก และเครื่องกระสุนปืนจำนวน 150 นัด”

2. ปัญหาการอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ คือ

2.1 ควรมีการแก้ไขและเพิ่มเติมบทบัญญัติทางกฎหมายอันเกี่ยวกับบุคคลที่ห้ามมิให้ออกใบอนุญาต สำหรับผู้กระทำความผิดทางอาญา โดยควรมีการขยายขอบเขตการกระทำความผิดให้กว้างขึ้น

เพื่อวัตถุประสงค์ในการควบคุมการมีและใช้อาวุธปืนอันเป็นการพิจารณาจากความประพฤติดังของบุคคลผู้ขอ อนุญาตและเพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อสาธารณะชน

2.2 ควรมีการแก้ไขบทบัญญัติทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ด้านอายุของ บุคคลผู้ขออนุญาตให้มีความชัดเจน โดยให้เปลี่ยนจากห้ามมิให้ออกใบอนุญาตให้แก่บุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติ ภาวะ ให้เปลี่ยนเป็นห้ามมิให้ออกใบอนุญาตแก่บุคคลที่ยังมีอายุไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์

2.3 ควรมีการกำหนดบทบัญญัติทางกฎหมายในลักษณะที่เป็นการควบคุมการมีและใช้ อาวุธปืนเกี่ยวกับการกระทำความผิดของบุคคลผู้ขอใบอนุญาต โดยควรเพิ่มบทบัญญัติทางกฎหมายห้ามมิให้ ออกใบอนุญาตให้แก่บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย

2.4 ควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติทางกฎหมายในการออกใบอนุญาตให้มิและใช้อาวุธปืน โดยมีข้อกำหนดห้ามมิให้ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ที่กระทำความผิด เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงกับบุคคลในครอบครัว

2.5 ควรมีบทบัญญัติเพิ่มเติมเกี่ยวกับการตรวจสอบสุขภาพทางกายและจิตแก่บุคคลที่ขอรับ ใบอนุญาตมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน

2.6 ควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามมิให้ออกใบอนุญาตแก่บุคคลที่ไม่ได้รับ การอบรมการใช้อาวุธปืนและผลการทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์

2.7 ควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติทางกฎหมายเกี่ยวกับการห้ามมิให้ออกใบอนุญาตแก่บุคคล ที่ไม่มีสถานที่เก็บอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่เหมาะสมภายใต้หลักความปลอดภัย

2.8 ควรมีการแก้ไขบทบัญญัติทางกฎหมายเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตที่ได้กำหนดห้ามมิ ให้ออกใบอนุญาตแก่บุคคลที่มีชื่อทางทะเบียนราษฎร และมีถิ่นที่อยู่ประจำในท้องที่ที่บุคคลนั้นขออนุญาต น้อยกว่า 6 เดือน โดยให้ทำการยกเลิกข้อกำหนดทางด้านเวลา ให้กำหนดเป็นเพียงบุคคลที่ไม่มีชื่ออยู่ใน ทะเบียนราษฎรและไม่มีถิ่นที่อยู่ประจำในท้องที่

ผู้ศึกษาเห็นควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติทางกฎหมายพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่อง กระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ตามบทบัญญัติกฎหมายมาตรา 13 เป็น “ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตตามความในหมวดนี้แก่

(1) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกสำหรับความผิดตามกฎหมายลักษณะอาญา ดังต่อไปนี้

(ก) มาตรา 107 ถึงมาตรา 112 มาตรา 113 ถึงมาตรา 129 มาตรา 135/1 ถึง มาตรา 135/4 มาตรา 138 ถึงมาตรา 140 มาตรา 209 ถึงมาตรา 215 มาตรา 288 ถึงมาตรา 289 มาตรา 335 ถึง มาตรา 340 ตรี

(ข) มาตรา 290 มาตรา 295 ถึงมาตรา 298 และพ้นโทษยังไม่เกิน 5 ปี นับ แต่วันพ้นโทษถึงวันยื่นคำขอใบอนุญาต เว้นแต่ในกรณีความผิดที่กระทำโดยความจำเป็นหรือเพื่อป้องกัน

(2) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกสำหรับความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด และดอกไม้เพลิง พุทธศักราช 2477 มาตรา 11 มาตรา 22 มาตรา 29 หรือมาตรา 33 หรือพระราชบัญญัตินี้ มาตรา 7 มาตรา 24 มาตรา 33 หรือมาตรา 38

(3) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปในระหว่าง 5 ปีนับย้อนขึ้นไปจากวันยื่นคำขอ สำหรับความผิดอย่างอื่นนอกจากที่บัญญัติไว้ใน (1) และ (2) เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(4) บุคคลซึ่งเป็นผู้เสพยาเสพติดหรือผู้เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกสำหรับความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ

(5) บุคคลซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว

(6) บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย

(7) บุคคลซึ่งอายุยังไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์

(8) บุคคลซึ่งไม่สามารถจะใช้อาวุธปืนได้โดยกายพิการหรือทุพพลภาพ เว้นแต่จะมีไว้เพื่อเก็บตามมาตรา 11

(9) บุคคลซึ่งเป็นคนไร้ความสามารถหรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถหรือปรากฏว่าเป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(10) บุคคลซึ่งไม่ผ่านการประเมินสุขภาพกายและสุขภาพจิตจากแพทย์

(11) บุคคลซึ่งไม่มีอาชีพและรายได้

(12) บุคคลซึ่งไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

(13) บุคคลซึ่งไม่ผ่านการฝึกอบรมและการทดสอบการใช้อาวุธปืน

(14) บุคคลซึ่งไม่มีที่เก็บอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนภายใต้หลักความปลอดภัย

(15) บุคคลซึ่งมีความประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงอันอาจกระทบกระเทือนถึงความสงบเรียบร้อยของประชาชน

สำหรับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน ห้ามมิให้ออกให้แก่บุคคลซึ่งไม่มีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และไม่มีถิ่นที่อยู่ประจำในท้องที่ที่บุคคลนั้นขออนุญาต”

3. ปัญหาการอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัว ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ คือ

3.1 ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายโดยในการขออนุญาตมีอาวุธปืนติดตัวของบุคคลนั้นให้สามารถกระทำได้โดยให้ยื่นคำขออนุญาตล่วงหน้าเป็นรายครั้ง ให้บุคคลผู้ยื่นคำขอแสดงหลักฐานถึงความจำเป็นในการขออนุญาต และการอนุญาตดังกล่าวให้จำกัดระยะเวลาในระยะสั้นที่เพียงพอกับเหตุแห่งการขออนุญาตและให้กำหนดสถานที่ที่อนุญาตให้พาอาวุธปืนติดตัว เว้นแต่กรณีบุคคลที่มีความจำเป็น โดย

อาชีพ ลักษณะงานและตำแหน่งที่จำเป็นต้องมีอาวุธปืนติดตัว การขออนุญาตในรายครั้งนั้นสามารถขออนุญาตได้ในระยะที่ยาวนานขึ้น แต่ไม่เกินกำหนด 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

3.2 ควรมีการบัญญัติเพิ่มเติมถึงลักษณะของการพาอาวุธปืนติดตัว โดยกำหนดให้เป็นการพาอาวุธติดตัวในลักษณะที่ไม่สามารถใช้งานได้ทันที

3.3 แก้ไขบทบัญญัติทางกฎหมายที่อนุญาตให้ใบอนุญาตอาวุธปืนติดตัวนั้นมีอายุ 1 ปี นับแต่วันออก ซึ่งถือว่าเป็นการขออนุญาตโดยใช้เหตุผลแห่งความจำเป็นเพียงครั้งเดียวแต่สามารถมีผลบังคับใช้ได้ในระยะยาว โดยให้แก้ไขเป็นใบอนุญาตอาวุธปืนติดตัวนั้นมีอายุตลอดระยะเวลาตามที่ได้รับอนุญาต แก่การที่บุคคลขออนุญาตพาอาวุธปืนติดตัวในรายครั้ง

ผู้ศึกษาเห็นควรมีการยกเลิกบทบัญญัติบางส่วนและเพิ่มเติมแก้ไขในบางส่วนตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ตามบทบัญญัติกฎหมายมาตรา 8 ทวิ เป็น “ห้ามมิให้บุคคลใดพาอาวุธปืนติดตัวไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะ โดยไม่ได้รับใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัว การขออนุญาตพาอาวุธปืนติดตัวให้ยื่นคำขออนุญาตล่วงหน้าเป็นรายครั้ง เว้นแต่เป็นกรณีที่ต้องมีติดตัวหรือมีเหตุจำเป็นและเร่งด่วนตามสมควรแก่พฤติการณ์ ทั้งนี้การขออนุญาตพาอาวุธปืนติดตัวสำหรับกรณีบุคคลที่มีความจำเป็น โดยอาชีพ ลักษณะงาน และตำแหน่ง ที่จำเป็นต้องมีอาวุธปืนติดตัว การขออนุญาตในรายครั้งนั้นสามารถขออนุญาตได้ในระยะที่ยาวนานขึ้น แต่ไม่เกินกำหนด 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใด ห้ามมิให้พาอาวุธปืนไปโดยเปิดเผย หรือพาไปในชุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้น เพื่อนมัสการ การรื่นเริง การมหรสพ หรือการอื่นใด ในลักษณะที่สามารถใช้งานได้ในทันทีทันใด” และเห็นสมควรแก้ไขบทบัญญัติมาตรา 23 (7) เป็น “ใบอนุญาตสำหรับอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน ตามความในส่วนนี้จะออกได้แต่ตามประเภทและมีกำหนดอายุ ดังต่อไปนี้

(7) ใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัวนั้น ให้มีอายุตามที่ได้รับอนุญาต นับแต่วันที่
ได้รับอนุญาตเป็นรายครั้ง”

4. ปัญหาการตรวจสอบและการเพิกถอนภายหลังได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ คือ

4.1 ควรแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดอายุของใบอนุญาตทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน และการกำหนดใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนไว้เพื่อเก็บ ซึ่งทั้งสองกรณีนี้เป็นการอนุญาตตลอดเวลาที่มีการเป็นเจ้าของหรือเก็บอาวุธนั้นไว้แล้วแต่กรณี โดยมีความเห็นควรแก้ไขบทบัญญัติทางกฎหมายจากตลอดเวลาเป็นให้มีกำหนดอายุ 2 ปีสำหรับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน และให้มีกำหนดอายุ 5 ปีสำหรับใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนไว้เพื่อเก็บ

4.2 ควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติทางกฎหมายอันเกี่ยวกับการบัญญัติให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่หรือนายทะเบียนท้องที่ในการเข้าตรวจสอบหรือเรียกตรวจสอบอาวุธปืนภายหลังที่ได้รับอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน อันเกี่ยวกับการจัดเก็บอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนภายใต้ความปลอดภัย

4.3 ควรมีการกำหนดบทกฎหมายเพิ่มเติมอันเกี่ยวกับการยื่นเอกสารเพื่อขอต่ออายุใบอนุญาตมีและใช้อาวุธปืน โดยคำนึงถึงการตรวจสอบความสมบูรณ์ของอาวุธปืนและเป็นการตรวจคุณลักษณะความพร้อมทางด้านสุขภาพกายและจิตใจ และทักษะของบุคคลผู้ที่มีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนเพื่อพิจารณาต่อใบอนุญาต ในลักษณะที่เป็นมาตรการก่อให้เกิดความปลอดภัย

ผู้ศึกษาเห็นควรมีทั้งส่วนการแก้ไขและเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 โดยเห็นสมควรให้แก้ไขบทบัญญัติมาตรา 23 अनु 3 และอนุ 6 เป็น “ใบอนุญาตสำหรับอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน ตามความในส่วนนี้จะออกได้แต่ตามประเภทและมีกำหนดอายุ ดังต่อไปนี้

(3) ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน มีอายุ 2 ปี นับแต่วันที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นเจ้าของอาวุธปืนนั้น

(6) ใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนไว้เพื่อเก็บมีอายุ 5 ปี นับแต่วันที่ผู้รับใบอนุญาตมีอาวุธปืนนั้นไว้เพื่อเก็บ”

ควรมีการเพิ่มบทบัญญัติในหมวด 4/1 โดยให้เพิ่มมาตรา 54/1 ให้มีบทบัญญัติดังนี้ “มาตรา 54/1 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนท้องที่ เจ้าพนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในสถานที่เก็บ ที่ทำการ หรือโรงงาน ของบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ในเวลาราชการหรือเวลาทำการของสถานที่นั้น โดยการแจ้งล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 วันทำการ เพื่อตรวจสอบหรือควบคุมให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และในระหว่างการเข้าไปดำเนินการดังกล่าวข้างต้น ถ้ามีเหตุอันเชื่อได้ว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีอำนาจตรวจค้น อาวุธ ยึด อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน รวมทั้งให้มีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาต

(2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อมาให้ถ้อยคำ หรือส่งวัตถุหรือส่งเอกสารใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการตรวจสอบ”

และผู้ศึกษาเห็นควรมีการบัญญัติเพิ่มเติมกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการต่ออายุใบอนุญาต โดยควรเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 23/1 เป็น “การต่ออายุใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน และใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนไว้เพื่อเก็บ ให้บุคคลผู้ได้รับใบอนุญาตต่ออายุใบอนุญาตต่อนายทะเบียนท้องที่ภายใน 60 วันก่อนหมดระยะเวลาแห่งการอนุญาต การต่อใบอนุญาตให้ต่อให้กับบุคคล ดังต่อไปนี้

(1) บุคคลที่ไม่ต้องห้ามตามมาตรา 13

(2) บุคคลที่ไม่ต้องห้ามตามมาตรา 26 (2)

ในการขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ผู้ยื่นคำขอแสดงอาวุธปืนที่ขอต่ออายุใบอนุญาตต่อนายทะเบียนท้องที่”

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. คู่มือปฏิบัติงานอาวุธปืน พ.ศ.2548 เล่ม 1 ฉบับรวมกฎหมายอาวุธปืน. กรุงเทพฯ: อาสารักษาดินแดง กรมการปกครอง, 2548.

กระทรวงการต่างประเทศ. ปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีและความยุติธรรมสำหรับเราทุกคน.

กรุงเทพฯ: กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงต่างประเทศ, 2551.

วรพจน์ วิสสุตพิชญ์. สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2538.

หยุด แสงอุทัย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประกายพริก, 2535.